

Erfaringer med kontrol efter fast græsningstryk

Kommunerne skal fastsætte det rette græsningstryk, hvis en lodsejer ønsker et græsningstryk under 1,5 SK pr. ha. Kvægafgiftsfonden Derfor har VFL spurgt en række kommuner, hvordan de griber opgaven an.

Desuden er en række lodsejere/dyreholdere blevet spurgt om deres erfaringer.

Indhold

- [Baggrund for undersøgelsen](#)
- [Antal sager](#)
- [Procedure i de 12 kommuner](#)
- [Kommunernes erfaringer](#)
- [Fælles retningslinjer for kommunerne?](#)
- [Kommunernes ønsker til forbedringer af kontrolformen](#)
- [Fast græsningstryk kontra tæt, lavt plantedække](#)
- [Miniundersøgelsens spørgsmål og svar](#)
- [Lodsejernes erfaringer med nedsat græsningstryk](#)
- [Hvilke tilskud søges til projektarealerne?](#)
- [Begrundelser for ikke at vælge kontrol efter fast græsningstryk](#)
- [Kendskab til kontrolformen "fast græsningstryk" og mulighed for nedsat græsningstryk](#)

Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'

Baggrund for undersøgelsen

Som alternativ til kontrol efter tæt lavt plantedække er det muligt at vælge kontrol efter fast græsningstryk ved tilskud til pleje af græs- og naturarealer. På et tilsagnsareal skal der som udgangspunkt gå min. 1,5 storkreaturer (SK) i en 3 måneders periode i juni, juli og august. Mange naturarealer har dog ikke en foderværdi, der kan bære 1,5 stk. SK pr. ha i juni, juli og august. Ordningen indeholder da også en mulighed for, at NaturErhvervstyrelsen kan godkende et lavere græsningstryk, hvis kommunen anbefaler det. For statslige arealer er det Naturstyrelsen, der skal foretage vurderingen.

Projektet "Smag på Landskabet" har derfor i maj/juni 2014 foretaget en miniundersøgelse af, hvordan kommunernes procedurer er, når en lodsejer henvender sig for at få fastsat et passende græsningstryk på et naturareal. Den lille undersøgelse er foretaget ved at ringe til 12 kommuner, der er fordelt rundt i hele landet. Enkelte af kommunerne har svaret skriftligt.

[Til top](#)

Antal sager

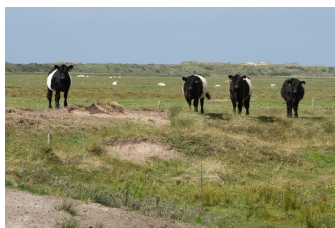
De 12 kommuner er tilsammen blevet bedt om at udarbejde ca. 47 dispensationer om nedsat græsningstryk i 2014. (NaturErhvervstyrelsen har oplyst, at der i alt er indgivet ca. 100 ansøgninger om nedsat græsningstryk ud af de 431 ansøgere, der har valgt fast græsningstryk som kontrolform, så kommunerne i miniundersøgelsen har stået for næsten halvdelen af ansøgningerne.)

[Til top](#)

Procedure i de 12 kommuner

Når kommunerne skal fastsætte det rette græsningstryk, tager de fleste udgangspunkt i et besøg på arealet, dyreholders erfaringer, naturtypen, de eksisterende naturregistreringer samt faktaark og vejledning fra NaturErhvervstyrelsen. Herefter dannes et samlet skøn over, hvor mange dyr, der kan gå på arealet.

Nogle få kommuner bruger standardtal, f.eks. 0,3 stk. SK pr. ha på overdrev og hede og 0,5 stk. SK på øvrige naturtyper. En kommune anbefaler generelt et højere antal for at sikre, at dyrene kommer på hele arealet, både af hensyn til naturplejen og af hensyn til kontrollen.

Der kan godkendes et lavere græsningstryk på arealer, hvor foderværdien ikke rækker til 1,5 storkreaturer pr. ha. Ved vurderingen af det rette antal dyr bør der tages hensyn til race. Foto: Jens Tønnesen.

[Til top](#)

Kommunernes erfaringer

Der er generelt frustration over, at NaturErhvervstyrelsens [faktaark](#) opererer med dyreenheder (DE) uden anvisning om, hvordan der omregnes til SK. Det har kostet meget tid selv at finde en metode, og der er en følelse af usikkerhed om, hvorvidt man har taget højde for de rigtige forhold omkring størrelse, alder og race.

Faktaboks

Beregning af antal storkreaturer (SK)

- Heste over seks mdr. = 1 SK
- Kvæg over to år = 1 SK
- Kvæg fra seks mdr. til to år = 0,6 SK
- Får og geder over et år = 0,15 SK

NaturErhvervstyrelsen anbefaler, at kommunerne (og Naturstyrelsen på statslige arealer) tager hensyn til, om det er små eller store racer, der skal gå på arealet, når de vurderer et passende græsningstryk.

[Til top](#)

Fælles retningslinjer for kommunerne?

Generelt ønsker de adspurgte kommuner ikke fælles retningslinjer, medmindre de er fleksible nok til at tage hensyn til kommunernes forskellighed og dermed kun er vejledende. Derimod efterlyser kommunerne fælles retningslinjer fra NaturErhvervstyrelsen til omregning af DE til SK.

[Til top](#)

Kommunernes ønsker til forbedringer af kontrolformen

Kommunerne ønsker generelt, at perioden gøres fleksibel, så de kan tilgodese individuelle, naturmæssige forhold, f.eks. fuglekolonier eller lodsejers jagtinteresser, der ellers kan betyde, at lodsejer ikke vil lade arealet afgræsse.

Derudover er der et stort ønske om, at indhegninger skal kunne opdeles og græsses efter behov for at presse dyrene de rigtige steder hen på de rigtige tidspunkter. På den måde kan der samtidig tages hensyn til eventuelle jagtinteresser på en del af arealet. Desuden er der et ønske om, at det skal være muligt, at en indhegning kan være omfattet af forskellige tilsagn.

[Til top](#)

Fast græsningstryk kontra tæt, lavt plantedække

Hvis ønskerne tilgodeses, vurderer kommunerne, at mange flere lodsejere vil vælge kontrol efter antal dyr i stedet for tæt, lavt plantedække.

Samlet vurderer de adspurgte kommuner, at kontrol efter fast græsningstryk er en bedre kontrolform end kontrol efter tæt lavt plantedække, da denne kontrol i højere grad giver mulighed for mere fleksibel tilpasning af naturplejen. Det vil give mulighed for en bedre naturpleje og dermed øget biodiversitet.

[Til top](#)

Miniundersøgelsens spørgsmål og svar

Spørgsmål og svar i sammenfattende form kan læses [her](#).

[Til top](#)

Lodsejernes erfaringer med nedsat græsningstryk

Projekt "Smag på Landskabet" har undersøgt, hvilke kontrolformer der er valgt på de naturarealer, der er med i projektet. Undersøgelsen er sket ved at ringe til de 9 lodsejere / forpagtere, der kunne søge tilskud til pleje på projektarealerne i 2014. Lodsejerne har desuden fortalt, hvilke erfaringer de har med kontrol efter græsningstryk generelt og ikke kun vedr. projektarealerne.

[Til top](#)

Hvilke tilskud søges til projektarealerne?

På nogle arealer søges det 5-årige tilskud til pleje af græs- og naturarealer, på andre søges enkeltbetaling og evt. også det 1-årige plejetilskud. På et par af arealerne søges slet ikke tilskud. Det er arealer, der er ryddet for nyligt og stadig er noget tilgroede.

På ingen af arealerne med 5-årigt tilskud til pleje er der valgt kontrol efter fast græsningstryk. Selvom lodsejerne ikke er glade for kontrolformen tæt, lavt plantedække valgte de den af forskellige grunde.

[Til top](#)

Begrundelser for ikke at vælge kontrol efter fast græsningstryk

Nogle af arealerne bliver græsset efter rotationsprincippet, hvor der sættes forholdsvis mange dyr på et areal i kortere tid, hvorefter dyrene flyttes til et nyt areal. Når plantedækket igen er passende, kommer dyrene tilbage. På den måde kan dyreholderen tilse flere dyr på færre arealer ad gangen. Denne græsningsmåde passer ikke med kontrol efter fast græsningstryk.

Andre vurderer, at arealet er for næringsfattigt til, at der kan gå dyr der i hele juni, juli og august, og et meget nedsat græsningstryk passer ikke ind i driften og plejen. Flere af lodsejerne kendte ikke muligheden for nedsat græsningstryk, selvom de ville foretrække den kontrolform. Den kunne passe fint til arealerne og driftsformen, hvis der godkendes et lavere antal dyr. De frygter kontrol efter tæt, lavt plantedække.

Frygten for, at et dyr dør lige inden kontrol afholder én lodsejer fra at vælge fast græsningstryk.

En lodsejer vidste ikke, at det 5-årige plejetilskud også kan søges til § 3-arealer udenfor Natura 2000-områderne, og at der kan godkendes et lavere græsningstryk. Han mente, det kunne være relevant på nogle af hans arealer.

En lodsejer havde fået underkendt store arealer i kontrollen sidste år og manglede overblik over, hvilke ordninger, der var søgt i år. Han har bl.a. nogle arealer med træer, hvor kontrol efter græsningstryk kunne være relevant, men også et areal med rigkær, der ikke må græsses konstant i tre måneder.

En lodsejer, som søgte enkeltbetaling, har nogle naturarealer, han ikke søgte tilskud til, heller ikke 5-årigt tilskud til pleje, da han er nervøs for at få dem underkendt i en kontrol.

[Til top](#)

Kendskab til kontrolformen ”fast græsningstryk” og mulighed for nedsat græsningstryk

Der var flere, der var usikre på reglerne for tilskud og manglede overblik over, hvilke tilskud der blev søgt på deres arealer. Der var ringe viden om den alternative kontrolform med mulighed for nedsat græsningstryk. Denne lille undersøgelse viser derfor, at der fortsat er et stort behov for at få viden ud til såvel lodsejerne som dyreholdere, samt landbrugsrådgivere om kontrol efter fast græsningstryk som alternativ til kontrol efter tæt lavt plantedække.

[Til top](#)